

Visszaállították egyik legrégebbi öntöttvas síremlékünket

2008 júliusában a Debreceni Köztemetőben szétvágták és ellopták *Sesztina Jánosné, Bészler Susanna* öntöttvas síremlékét.

A síremléket a vaskereskedő Sesztinacég alapítója feleségének emlékére állították 1836-ban, aki maga is vaskereskedő családból származott. A síremlék egyidős Csokonai öntöttvas emlékgúljával, egyszerre hozatta őket *Sesztina János* vaskereskedő a művészi öntöttvas műveket készítő, híres ungvári (turjaremetei) vasgyárból. A síremlék a művészi kivitelű Sesztina-kriptával és a mellette elhelyezett régebbi, szintén a Sesztina családhoz kapcsolódó síremlékekkel együtt Debrecen történetének több mint 170 évét tesztíti meg.

A Sesztina család komoly szerepet vitt Debrecen városában, minden erejükkel a fejlődést segítették az elmúlt évszázadokban. A vas nagy- és kiskereskedelem fellendítésén kívül az István Gőzmalom, több gyár és műhely létrehozásában és működtetésében döntő szerepet játszottak. Támogatták a magyar vállalkozókat, meghatározó szerepük volt a Déri Múzeum alapításában és működtetésében, a Debreceni Kereskedő Társulatban, a Debreceni Köztemető felállításában. A Sesztina család leszármazottai országos viszonylatban is jól használták tehetségüket az évszázadok során mindmáig.

A család képviselője az ellopott síremlék előkerítéséhez segítséget kért a rendőrségen kívül a család történetével szorosan összekapcsolódó szervezetektől, Debrecen polgármesterétől, a Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara elnökétől, a Hajdú-Bihar megyei múzeumok, ill. a Déri Múzeum igazgatójától és a debreceni Rotary Club elnökétől, hogy hatókörükben tegyenek meg mindent, részben a síremlék előkerítéséért, részben az esetleges további hasonló esetek megelőzése érdekében. A Debreceni Köztemetőt üzemeltető AKSD Kft. is mindent megtett a síremlék előkerítéséért és a nagy kiterjedésű, mintegy 60 hektáros köztemető védelmének erősítéséért.

Az azonnali lépések és a rendőrség, az említett szervezetek és a lakosság együtt-

működése eredményeként előkerült a síremlék alsó részének öntvénye, s fényképek alapján lehetővé vált a restaurálás és a visszaállítás (1. kép).

A síremléket 2009. május 29-én avatták fel eredeti helyén. *Nagybákay Krisztina*, a család leszármazottja mondott ünnepi beszédet, köszönetet mondva mindazoknak, akik segítettek a visszaállításban. Megköszönte *Pusztai Lászlónak*, a Magyar öntöttvasművészség c. könyv írójának, *Lengyelne Kiss Katalin* múzeumigazgatónak és a helybéli *Illyés Mihály* öntöttvas gyűjtőnek értékes útmutatásait, *Kőfalusi Györgynek*, az ózdi öntöde igazgatójának a szállításban nyújtott segítségét. Azoknak is köszönetét fejezte ki, akik segítettek a keresésben, s felfedezték a síremlék fődarabját egy hulladéktelepen, valamint azoknak a szervezeteknek és személyeknek, akik anyagilag is hozzájárultak a helyreállítás költségeihez.

„Ez az öntöttvas kocka és gúla, a maga súlyos és tiszteletet parancsoló megjelenésével hivatott volt a mély gyász, a veszteség kifejezésére, mely a családot a családanya távozásával érte.

Számunkra most más jelentősége is van. A síremlék megrongálójára milliós kárt okozott, noha a vasanyag eladásával összesen 21 ezer forintra jutott. A helyrehozás több mint egymillió forintba került, a síremlék eszmei értéke pedig koránál fogva ennél sokkal több volt. A közösségnek az ilyen tolvajlásokból mérhetetlen kára van, a tolvajnak pedig csak egy-két napra élethez futhatta belőle.

Mégis, mindannyiunknak van valami haszna ebből a szomorú káreseményből. Számunkra a visszaállítás története példát mutat akár a minket is sújtó hazai és nemzetközi eredetű válság következményeinek leküzdéséhez. Mert ez a visszaállítás a mai időkben oly ritka széleskörű együttműködés eredményeként történt, a leszármazottak, mintegy 50 család, és a barátok, eddig nem ismert új ismerősök, tisztességes, segítőkész emberek együttműködése kiválóan működött.

Büszke vagyok családtagjainkra, a Sesztina leszármazottakra, a Nagybákay, Münnich, Boross Tóby, Szentgyörgyvölgyi,

■ 1. kép. A hulladéktelepen megtalált táblarész. Felirata: Emelték kesergő Férje Sesztina János és gyermeki Lajos, Károly, Terezia és Amalia. 1836.

■ 2. kép. A felavatásra váró öntöttvas síremlék. Felirata: Nemes Nemzetes Bészler Susanna Asszonynak ki született 1796. Megholt 1835.

Bárczay, Kemény Beke, Kovács, Török, Husztik, Szilágyi, Cserhádi családokra és gyermekeikre, akik közös akarattal áldoztak a visszaállításra. Kegyelettel őrzik őseik emlékét, megbecsülik az őseik által emelt emlékműveket, a szép kézműves munkát, és ismerik az együttműködést, mint a siker titkát.”

A hiányzó lapok öntését és a restaurálást a szlovákiai kunaplócai (ma Kunová Teplica) SMZ öntödéjében végezték. A felújított síremlék a 2. képen látható.

✍️ L.K.K.